

SUURMEESTE SILUOOD

Näitavad riigimeeste, leiutajate, avastajate, teadlaste, kirjanikkude, kunstnikkude, muusikameeste, väejuhtide jne. elu arenemist lapsepõlvest surmani: kuidas satuti omale teele, kuidas võideldi, kuidas tungiti ja jõuti eesmärgile; see mõjub julgustavalt ja viljastavalt nii nooresse kui täiskasvanusse.

Ühes isikutega tutvume ka nende ajaga, ümbrusega, rahvaga; see laiendab ajaloolist vaateringi.

Õpime tundma neid sündmusi, avastusi, leiutusi, teaduslikke õpetusi, teoseid; see suurendab teadmisi nagu hea populaarteaduslik raamat.

Kuid kõige selle juures on elulugu põnev ja usutav lugemismaterjal, mis äratav suuri elamusi, mis võib vaimustada, mõtetele ja tegudele õhutada.

1934. a. ilmusid №№ 18, 19, 20, 21, 22, 23.

Tellimistingimused viimasel leheküljel

PT
TRU Raamatukogu

ARHIIVKOGU

6 14937839

№ 18.

O. A. Kallio: **ELIAS LÖNNROT**

Soome rahvuskultuuri rajaja elukäik. Tõlkinud ja täiendanud Aug. Palm. 12 pildi ja 1 kaardiga. 164 lk.

„Elias Lönnroti“ läbilugeja ei saa ainult täielikku pilti sellest, kuidas üksikisik võis anda tõuget soome rahvusliku kultuuri hoogsale algusele ning arenemissuunale, ega võimaldu tal mitte üksnes tutvuda ühe suurmehe lakkamatu tööinnu ning võitlusriikka elukäiguga, vaid rida rea järele kerki tema silmade ette selgitavaid momente, kuidas soome välismõju on aidanud kujuneda eesti tolleaegsel rahvuslikul seltskonnaelul ning — enne kõike — kaasa avitanud „Kalevi-poja“ sisustiku loomisel.

„Elias Lönnrot“ on erilisel soovitatav noorsoole, kes otsib ideaale, sest Lönnroti oma asja läbiviimine ning eesmärgile ohverdud elukäik on suurejoonelisemaid, mida on teada suurmeeste elulugudest.

P. Ariste — „Eesti Kirjandus“ nr. 7, 1934.

№ 19.

K. Leichter: **RICHARD WAGNER**

Uute kunsti-ideaalide taotleja. 7 pildiga. 152 lk.

Vaatamata sellele, et Richard Wagner'i huvitav isik, ta äärmiselt seiklusriikas elu, siis ainulaadne kunstilooming ning üldse ta mitmekülgne tegevus annavad teadlasele niivõrd ulatusliku materjali, et tunduks peaaegu võimatu selle kõige üle kõnesoleva sarja raamides ümmargust pilti pakuda, näitab K. Leichter oma esikteosega, et ta võetud ainet on osanud osavusega käsitada. Ta on saanud haarata kõigist aine üksikosadest olulisemaid momente ja jutustades, liites ning põimides neid üksteisesse selle 150-lk. raamatuga täiesti laitmatult suutnud lahendada oma mittekerge ülesande.

Oma selgejoonelise käsitlusviisiga ja sorava jutustamisoskusega K. Leichter suudab kogu aja kestes lugeja tähelepanu pinevil hoida ja see ei saa jääda mainitud raamatule kasuks tulemata. Kui veel lisada, et raamat sisaldab kõigi Wagneri muusikadraamade lühikujulisi, aga väga selgisonalisi sisuseletusi, samuti ka mõningaid lisandeid üldse ooperi arengust, Wagneri elkäijaist ja kaasaegseist, siis peab arvama, et see tohiks küll huvitada iga muusikasõpra.

Riho Päts — „Postimees“ 5. IX 34.

N° 20.

A. Mohrfeldt:

JAKOB HURT

Eesti ärkamisaja suurkujusid. 12 pildiga. 148 lk.

Raamatuks, mis otseses mõttes tahab sidet luua meie mineviku ja oleviku vahel, on E. K. S. „Suurmeeste elulugude“ sarjas ilmunud „Jakob Hurt“ (hind 1 kr. 50 s.), mille autoriks on A. Mohrfeldt ja mis on esimeseks e e s t i tuntud ja tunnustatud tegelase elulookirjelduseks ses sarjas. Raamat annab ülevaatliku pildi J. Hurda elukäigust, iseloomu-arengust ja elutööst, õpetades meid Hurta hindama kui inimest ja suurt töötelijat eesti avaliku elu laval, eriti muidugi kui eesti vanavara väsimatut kogujat ning talletajat. Seegi raamat väärib aukohta eesti kodude raamatukappides, et juhtida meie pilku tagasi minevikku ja sundida meid püstipäisemalt vaatama tulevikku. See raamat näitab, kui palju võidi korda saata praegustest mitmeti kaugelt kitsamais tingimustes; see raamat õpetab lugu pidama tüdimatust ja sihikindlast tööst.

M. Sillaots — „Eesti Naine“ nr. 6, 1934.

N° 21.

J. Kurfeldt:

CERVANTES

Geniaalse kirjaniku ja ennastohverdava isamaalase elulugu. 6 pildiga. 160 lk.

Kuulsa „Don Quijote“ autori elulugu on poolenisti nagu legend ja poolenisti teadmatusena kaetud — kuid seegi, mis Cervantesest kui inimesest teada, räägib väga mõjuvat juttu. See on vana lugu geeniuse viletsusest, lugu sellest, et suurvaimu kandev keha peab enne surema, alles siis tulevad kuulsus, au ja kõik maapealsed head asjad, alles siis, kui need geniaalsed ajud ja närvid on ussiroog.

Cervantesel oli elus kaks suurt unistust: sõdurikutse ja kirjanikuamet; kumbki neist ei toonud talle õnne, vaid ümberpöördult kannatusi, pahandusi ja pettumusi.

Sellest kõigest, „Don Quijote“ saatusest, levikust, mõjust ja maailmakirjanduslikust tähtsusest, samuti Cervantese muist kirjanduslikest töist pajatab üksikasjaliselt ja täiesti kirjanduslikus vormis ning heas stiilis kirjutatud Justa Kurfeldti raamat „Cervantes“, milles peale tarviliste teadmete leidub ka piisav ajaloolise tausta maaling.

Ar. Adson — „Kunst ja Kirjandus“ nr. 45, 1934.

Aga Cervantese elulugu, millest tahtsin rääkida? Seda lugege Justa Kurfeldti raamatust, mille veaks on ehk see, et ta on liiga hea harilikule lugejale.

A. H. Tammsaare — „Vaba Maa“ 24. X 1934.

N° 22.

F. Toomus: CAESAR

Mees, kes painutas oma tahte alla rahvaid. 1 pildi ja
6 kaardiga. 140 lk.

Caesar on ajaloo suurimaid kujusid. Tal polnud näiliselt häid eeldusi tõusta kõrgele, teda ei peetud esialgu kuigi-võrd tähtsaks, kuid ta kasustas kõik võimalused, et võita masside poolehoidu, näitas geniaalseid väejuhi omadusi, arendas hiilgavat, ühtlasi hävitavat ja ka ülesehitavat sõjategevust Lääne-Euroopas ja Väike-Aasias ning sundis kõiki enesele alistuma. Tema oli diktaator, kes hävitas vana ja kujundas uut ja keda on peetud õnnistuseks ning needuseks. Eriti tänapäeval on huvitav jälgida selle suure isiku võimuletungi ja võimulepääsu ning tulemusi, mis ulatuvad meie päevadeni.

N° 23.

E. Kilkson: MICHAEL FARADAY

Iseõppija-füüsik, kes andnud maailmale rea põhjanevaid leiutisi. 10 pildiga. 140 lk.

Faraday võrsus vaesest ja lihtsast perekonnast ja jäi kogu eluajaks ka ise lihtsaks meheks, kuigi tal ei tulnud kannatada enam lausa vaesuse all. Tema vouruseks oli: väsimatult töötada, mitte raisata energiat igale poole, vaid koondada võimalikult kõik ühte punkti, mõtelda iseseisvalt ja mitte hoolida teiste arvamustest, — ning ta leiutised panid aluse suurele tööstusharule, elektrotehnikale, ta on küll mitte nii efektkas kui Edison, kuid ometi püsib tähtselt leiutajate esireas.

Tema elu õpetab tööd tegema, enesele ustav olema, oma ülesannet täitma võimalikult hästi, et sellega õigustada oma elu maailmas.

Biograafia, kui see hästi kirjutatud, on nagu romaan, mille tegelaseks usutav kangelane. Biograafia ei tarvitse olla vähema väärtusega kui romaan, kui „ilukirjandus“; on ta aga hästi kirjutatud, siis võib temaga võistelda vaid väärtuslik romaan. Suurte meeste elulugusid peetakse iseäranis tähtsaks noorsoole. Aga ons nad üleարused neile, kes noor-east väljas?!

Ed. Hubel — Päevaleht 8. IX 1934.

SUURMEESTE ELULUGUDE

1933. a. aastakäik.

N° 1. Roald Amundsen. Kirj. A. Hanko.

Päikesepaisteline, teotahteline ja tugev iseloom, kellele väiklus on võõras ja kellele puhkuseks on pingutuste vaheldus — see on Amundsen. Rasked uurimusretked polaarjääs ja lumetormides ning tähtsad avastused — see on ta elutöö. 5 pildi ja 2 kaardiga. 152 lk.

N° 2. Isaac Newton. Kirj. J. Lang ja D. Rootsman.

Newton pühendas oma elu ainult uute tõdede leidmisele, mitte hoolides teiste kiitusest või laitusest. Ta andis inimsoole maailma ehitusest uue kujutluse ja uued seadused, mis püsivad tänapäevani; tema tööd teistelgi aladel olid uueks valguseks. 20 pildiga. 124 lk.

N° 3. Muhamed ja Islam. Kirj. H. Holma ja N. Barthold, tõlk. F. Tuglas.

Lihtsast araablasest sai oma rahva usuline juht ja praegu mitmele sajale miljonile kuuluva usundi isa, — selle jälgimine on huvitav ja õpetlik. Ühtlasi näidatakse, kuidas ja miks uus usund suutis võita poolehoidjaid ja vallutada rahvaid. 13 pildi ja 1 kaardiga. 140 lk.

N° 4. Abraham Lincoln. Kirj. A. Montgelas. Tõlk. E. Roos

President, kes elas ainult oma rahvale, kes püüdis mõista, mis on õige ja õiglane, ja isegi surma ähvardusel ei taganenud siis sellest. Andis neegritele Ühendriies vabaduse ja maksis oma õnnistusrohke tegevuse surmaga.

6 pildi ja 1 kaardiga. 144 lk.

N° 5. Honoré de Balzac. Kirj. B. Linde.

Selle geniaalse ja paljuloetud kirjaniku maine elu on mitmekesine ja täis erakordsusi: ta on olnud trükikoja-omanik, kirjastaja, ajakirjade väljaandja, kohtu poolt võlgade pärast tagaäetav, ärispekulatsioonide sepitseja, vanade kunstiesemete kokkuostja, tormiline armastaja.

6 pildiga. 132 lk.

N° 6. Ignatius Loyola. Kirj. prof. P. Treiberg.

Eluröömsa rüütlina algas Loyola paljutöötavat elu, usklikuna tahtis ta siis mungaelu elada teiste teenimises ja raskustes, kuid tema suured isiklikud võimed viisid tema niikaugele, et ta lõi organisatsiooni — jesuiitide ordu —, mis on etendanud Euroopas väga tähtsat osa, ja selle kaudu õpime teda tundma kui väga tähelepandavat teoinimest.

10 pildiga. 164 lk.

Üksikmüügil kõite hind 1 kr. 50 s. Soodustatud tellimistingimused vt. viimane lehekülg.

Suurmeeste elulugude seeria kaustas ja välimusega varem ilmunud elulood, mis on paigutatud järgmiste numbrite alla :

- Nr. 7. J. V. Lehtonen: VICTOR HUGO. Suure kirjaniku ja vabaduse eest võitleja elulugu XIX saj. poliitilise elu tagapõhjal. 6 pildiga. Tõlk. Fr. Tuglas.
- Nr. 8. S. A. Žebelev: ALEKSANDER SUUR. Maailma kuulsaim väejuht ja vaimustavam teoinimene. 1 pildiga. Tõlkinud Rich. Kleis.
- Nr. 9. S. Fodor: EDISON. Maailma suurima leiutaja elukäik, alatine tööpingutus ja leiutiste saamislugu. 6 pildiga. Hind 1 kr. 50 s. Tõlk. A. Suik.
- Nr. 10. J. W. Mackail: VERGILIUS ja tema tähendus nüüdismaailmale. Rooma ideaalide kehastaja kirjanduses ja inimsuse ülim laulik, kes elanud 2000 a. tagasi. Värvilise pildiga. Tõlk. A. Oras.
- Nr. 11. V. Tarkiainen: ALEKSIS KIVI. Kuidas vaesusega võideldes lihtsast külapoisist sai soome suurim kirjanik. Tema looming ja eluvõitlus. 5 pildiga. Tõlk. A. Palm.
- Nr. 12. H. Drouin: LOUIS PASTEUR. Keemiku ja ühtlasi arsti elu, kes võitnud palju hädasid, muu seas ka marutõve. 3 pildiga. Tõlk. A. Laur.
- Nr. 13. A. Heilborn: DARWIN. Suure töömehe elu, kes oma haigusi arstis tööga ja kes oma õpetusega andnud maailma vaimuelule teise suuna. 4 pildiga. Hind 1 kr. 50 s. Tõlk. A. Tamm.
- Nr. 14. C. Sh. Jones: WASHINGTON. Mees, kes väga rasketes oludes organiseeris sõjaväe, juhtis seda visadusega kuni võiduni, tõi iseseisvuse Ameerika Ühendriikidele ja oli esimene president. 2 pildi ja kaardiga. Tõlk. O. Truu.
- Nr. 15. R. Rolland: MICHELANGELO. Maailma ühe suurima kunstniku elu. Vaimuinimene kõige puhtamal kujul, kes kunagi ei arvestanud elu reaalsusi. 6 pildiga. Hind 2 krooni. Tõlk. M. Lepik.
- Nr. 16. R. Rolland: BEETHOVENI ELU. Maailma suurim muusikamees, kes oli kurt, kuid siiski oma eluülesanded täitis hiilgavalt. 5 pildiga. Hind 1 kr. 50 s. Tõlk. J. Semper.
- Nr. 17. F. J. Snell: GARIBALDI. Sõjakangelase ja isamaalase romantiline elu, kes võitles Itaalia vabaduse eest ja ühendas Itaalia tervikuks. 1 pildi ja kaardiga. Tõlk. L. Luiga.

Numbri tavaline hind 1 kr. 75 s., köites 50 s. kallim.

Teisi EKS-i elulugusid :

A. KALLAS: TÄHELEND (KOIDULA ELULUGU).
Tõlk. Fr. Tuglas. Teine uuendatud trükk. 19 pildiga. 280 lk.
Hind 3 kr. 50 s., köites 5 kr.

Aino Kalda põhjalik uurimus, millena esineb ta Koidula elulugu, ei ole kaugelki kuiv faktide loetelu, vaid sügavalt ja üleni tihedalt hingestatud teos, mis lugejat kütkestab ning kisub kaasa vahetu jõuga.

CREDO — Taluperenaine nr. 7, 1929.

A. JÜRGENSTEIN: C. R. JAKOBSONI ELU JA TÖÖ.
9 pildiga. 116 lk. Hind 1 kr. 30 s., kal.-köites 2 kr. 80 s.

Siin kõneleb mees oma elu tähelepanekute ja oma vääramatute tõekspidamiste najal, s. o. mees, kes kõne all oleva ajajärgu ise kõige suurema innuga läbi on elanud ja kes kõik selle, mis ta jutustab, on osava ning tundja tähelepanijana vaimselt läbi „seedinud“.

M. MARTNA — Postimees 15. IX 1925.

A. RAAG: ELISABETH ASPE ELU JA LOOMING.
4 pildiga. 78 lk. Hind 1 kr., kal.-köites 2 kr. 50 s.

Mis puutub essee kriitilisse külge, siis on autor suhtunud oma ülesandesse märgitava hoole ja asjalikkusega. On läbi töötatud palju senitundmatut materjali — näiteks E. Aspe päevik — ja selle põhjal püütud jõuda lähedale kirjniku loomingu tuumale ja lähtekohtadele.

Rj. — Postimees 25. I 1930.

R. ROLLAND: TOLSTOI ELU
Tõlk. K. Martinson. 1 pildiga. 178 lk. Hind 2 kr., kal.-köites 3 kr. 50 s.

Haarav on see teos oma napis, tõsises väljenduses, haarav kahe isiku tõttu, nii Tolstoi kui Rolland'i tõttu.

F. D. — Vaba Maa 12. X 1928.

K. MAUROIS: ARIEL ehk SHELLEY ELULUGU.
Elulooline romaan. Tõlkinud L. Raudsepp. 372 lk. Hind 2 kr., iluköites 2 kr. 50 s.

See on imeline raamat! Põnevaim romaan ja hoolikas elulugu ühtlasi. Romaan üle 100 aasta tagasi elanud inglise romantikust Percy Shelley'ist — ta lapsepõlvest, noorusest, kooliskäimisest, elust; ta vahekorrast isaga, armumisest, sõpradest, mõlemast naisest, vahekorrast Byroniga, surmast.

A. Palm — E. Kirjandus 1930.

Vt. ka W. Bousset: **Jeesuse elu ja õpetus.** Elav Teadus nr. 9. 116 lk. Hind 1 kr., iluköites 1 kr. 50 s.

SUURMEESTE ELULOOD

Seni-ilmunud numbrite

soodustatud tellimistingimused:

3 eri raamatut 4 krooni, 6 eri raamatut 7 kr. 50 s.
6 eri raamatu hinda kr. 7. 50 võib tasuda ka osakaupa:
kr. 3.—, 2.50, 1.25 ja —.75. Kummagi esimese osamaksu tasumise järel saadetakse välja 2 raamatut, kummagi viimase osamaksu tasumise järel 1 raamat. Iluköide 50 senti eksemplari pealt ja 2 kr. 50 s. 6 eks. pealt. Rahvaraamatukogu köide 40 s. eksemplar.

1935. a.

„SUURMEESTE ELULOOD“ jätkavad ilmumist

6 elulugu aastas, à 120—160 lk.

1935. aastakäik toob suurmehi järgmisest valikust: Dostojevski, kapten Cook, Gladstone, Gustav Adolf, Watt, Goethe, Spinoza, Augustinus, Jeanne d'Arc, Jaan Poska jt. Lähema aja kavas on veel: Petöfi, Snellman, Owen, Kant, Nietzsche, Shakespeare, Puškin, Stanley, Cicero, Delacroix, Bach, Richelieu, Ibsen, Platon, Dante, Bismarck, Marx, Kopernik, Karl XII, Linné jne. Maailma suurmeeste kõrval esitatakse väärikalt ka eesti suurmehi, nagu Kreutzwald, Jannsen, Jakobson, V. Reiman, kapten Irv jne.

TELLIMISTINGIMUSED :

Aastakäik	6 nr-it	Kr. 7.50	Aasta tellimishinda Kr. 7.50
Pool aastakäiku	3 „ „	4.—	võib tasuda osakaupa:
Üksiknumber	„	1.50	Tellimisel Kr. 3.—
Iga numbri iluköide . „	—	.50	1. aprilliks „ 2.50
			1. juuliks „ 1.25
			1. oktoobriks „ —.75

Numbrid ilmuvad umb. 1½ kuu tagant, pikema vaheajaga kesksuvel.

Tellida võib kõigist postkontoreist, raamatukauplusist, Eesti Kirjanduse Seltsi usaldusmeestelt ja otseteed Seltsilt, makstes raha Seltsi posti jooksvale arvele nr. 20—36.

EESTI KIRJANDUSE SELTS TARTUS

SUURTURG 12, TEL. 6-01.